

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

תקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין)(תיקון), התשפ"ד-2024

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

על רקע העומס על מערכת בתי המשפט, כונס צוות לבחינת שינויים אפשריים בהליכי תביעות קטנות, במטרה לשפר את השירות הניתן למתדיינים, להפחית את העומס המוטל על בתי המשפט, ולייעל את עבודת בתי המשפט. התיקון המוצע להלן מבוסס בעיקרו על המלצות הצוות. במסגרת התיקון המוצע, ניתנת לבית המשפט סמכות מפורשת להכריע בהליך במקרים המתאימים על יסוד הכתב מבלי לקיים דיון, וכן לדון בתביעה באמצעים טכנולוגיים חלף קיום דיון פרונטאלי בבית המשפט. זאת, כאשר אין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינם של הצדדים.

בנוסף, מוצע לבטל את טופס 1 שבתוספת הקובע את הפרטים שעל התובע לציין במסגרת כתב התביעה. כן מוצע לבטל את טופס 3 שבתוספת, הקובע את הפרטים שעל הנתבע לציין במסגרת כתב ההגנה. חלף הטפסים האמורים, מוצע לעגן בתקנות האמורות את הפרטים שבעל דין נדרש לציין במסגרת כתב הטענות, ביניהם, מקום המעשה או המחדל בשלו תובעים, סכום התביעה ונימוקיה, תגובת הנתבע לטענות בסוגיות הללו, רשימת המסמכים והעדים שבכוונת בעלי הדין להסתמך עליהם במסגרת ההליך, הוראות לעניין פרטי תאגיד נתבע ועוד. זאת, בין היתר, על מנת לפשט את תהליך ההגשה עבור בעלי הדין ולייתר את הדרישה כי ימולאו על ידם טפסים ארוכים ומורכבים כתנאי להגשת כתבי הטענות מטעמם.

כן מוצע לקבוע הוראה דומה לזו הקבועה בתקנה 179(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי לפיה ימי הפגרה אינם יבואו במניין הימים לצורך עשיית פעולה, וזאת בשל הצורך בקביעתו של כלל פשוט, אחיד וכללי לרווחת ציבור המתדיינים.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד המשפטים :

טיוטת תקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין) (תיקון), התשפ"ד-2024

<p>בתוקף סמכותי לפי סעיפים 108 ו- 109 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984¹ אני מתקין תקנות אלה :</p>		
<p>בפתיח לתקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין) (תיקון), התשפ"ד-2023 (להלן – התקנות העיקריות), המילים: "סעיף 4(ב) לחוק שיפוט בתביעות קטנות, תשל"ו-1976 (להלן - החוק), וסעיפים 46 ו-47 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957" – יימחקו, ובמקומם יבוא: "סעיפים 108 ו-109 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – החוק)".</p>	<p>1.</p>	<p>תיקון הפתיח לתקנות</p>
<p>בתקנה 1 לתקנות העיקריות, בהגדרת המונח "תביעה" המילים: "תביעה לתשלום סכום כמשמעותה בסעיף 2" - יימחקו, ובמקומם יבוא: "תביעה אזרחית כמשמעותה בסעיף 60".</p>	<p>2.</p>	<p>תיקון תקנה 1</p>
<p>בתקנה 3 לתקנות העיקריות :</p>	<p>3.</p>	<p>תיקון תקנה 3</p>
<p>בסעיף קטן (א), המילים "לפי טופס 1 שבתוספת" – יימחקו ובמקומם יבוא "ותכלול את הפרטים כאמור בתקנה זו".</p>	<p>(א)</p>	
<p>האמור בסעיף קטן (ב) - יימחק, ובמקומו יבוא: "כותרת כתב תביעה תכלול את הפרטים שלהלן:</p> <p>(1) שם התובע ומספר זהותו;</p> <p>(2) מען מגוריו ופרטי התקשרות של התובע לרבות דואר אלקטרוני ומספר טלפון נייד;</p> <p>(3) שם הנתבע ומספר זהותו אם ניתן לבררו ואם הנתבע הוא תאגיד – מספר הרישום;</p> <p>(4) מען מגוריו או מען עסקו של הנתבע ופרטי התקשרות עימו לרבות דואר אלקטרוני וטלפון נייד אם ניתן לבררם;</p> <p>(5) הסעד המבוקש."</p>	<p>(ב)</p>	

¹ ס"ח תשמ"ד, עמ' 198.

<p>אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :</p> <p>"(ג) בגוף כתב התביעה יפרט התובע את העניינים האלה בלבד :</p> <p>(1) מקום המעשה או המחדל שבשלו תובעים ;</p> <p>(2) הסעד המבוקש ;</p> <p>(3) נימוקי התביעה ;</p> <p>(4) רשימת המסמכים עליהם הוא מבקש להסתמך בכתב התביעה ;</p> <p>(5) רשימת העדים שבכוונתו להעיד לתמיכה בתביעה ;</p> <p>(6) אם קיימת מניעה לקיום הדיון בדרך טכנולוגית ;</p>	(ג)		
<p>(ד) על התובע לצרף לכתב התביעה את המסמכים שלהלן :</p> <p>(1) המסמכים עליהם הוא מבקש להסתמך במסגרת כתב התביעה ;</p> <p>(2) הצהרה לפיה כל האמור בכתב התביעה הוא אמת ;</p> <p>(3) הצהרה בענין מספר התביעות הקטנות שהוגשו על ידו במהלך השנה האחרונה.</p> <p>ואולם בית המשפט רשאי להתיר לתובע להגיש מסמך שלא צורף לכתב התביעה אם מצא שהמסמך דרוש לצורך מתן פסק דין או מכל סיבה חשובה אחרת."</p>			
<p>(ה) גוף כתב התביעה לא יעלה על חמישה עמודים."</p>			
<p>בתקנה 5 לתקנות העיקריות -</p>		.4	תיקון תקנה 5
<p>בסעיף קטן (א), המילים "כתב הגנה יהיה לפי טופס 3 שבתוספת" – יימחקו, ובמקומם יבוא – "כותרת כתב ההגנה תכלול את הפרטים האלה בלבד :</p> <p>(1) שם הנתבע ומספר זהותו ; ואם הנתבע הוא תאגיד – מספר הרישום, שמו של האדם שחתם על כתב ההגנה ומספר זהותו ;</p> <p>(2) מען מגוריו של הנתבע ופרטי התקשרות עימו לרבות דואר אלקטרוני ומספר טלפון נייד, ואם הנתבע הוא תאגיד – פרטי ההתקשרות עם האדם שחתם על כתב ההגנה לרבות דואר אלקטרוני ומספר טלפון נייד. "</p>	(א)		

<p>האמור בסעיף קטן (א1) – יימחק, ובמקומו יבוא : "בגוף כתב ההגנה יפרט הנתבע את העניינים האלה בלבד : (1) תגובת הנתבע לגבי מקום המעשה או המחדל שבשלו תובעים ; (2) תגובת הנתבע לגבי הסעד המבוקש ; (3) נימוקי ההגנה ; (4) רשימת המסמכים עליהם הוא מבקש להסתמך בכתב ההגנה ; (5) רשימת העדים שבכוונתו להעיד לתמיכה בהגנה ; (6) אם קיימת מניעה לקיום הדיון בדרך טכנולוגית ;</p>	(ב)		
<p>אחרי סעיף (א1) יבוא : "2א) על הנתבע לצרף לכתב ההגנה את המסמכים שלהלן : (1) המסמכים עליהם הוא מבקש להסתמך במסגרת כתב ההגנה ; (2) הצהרה שלפיה כל האמור בכתב ההגנה הוא אמת, ואם הנתבע הוא תאגיד- יציין התאגיד את שמו של האדם שחתם על ההצהרה ואת מספר זהותו ואולם בית המשפט רשאי להתיר לתובע להגיש מסמך שלא צורף לכתב התביעה אם מצא שהמסמך דרוש לצורך מתן פסק דין או מכל סיבה חשובה אחרת."</p>	(ג)		
<p>"3א) גוף כתב ההגנה לא יעלה על חמישה עמודים."</p>			
<p>בסעיף קטן (ב) המילים "לפי טופס 1 שבתוספת" – יימחקו ובמקומן יבוא "לפי תקנה 3" ;</p>	(ד)		
<p>בסעיף קטן (ג) המילים : "5א) ו-5א1) – יימחקו, ובמקומן יבוא : "5א)5-5א3)".</p>	(ה)		
<p>בתקנה 13 לתקנות העיקריות, אחרי סעיף קטן (א) יבוא :</p>	.5	תיקון תקנה 13	
<p>"1א) בית המשפט רשאי לקיים דיון בהיוועדות חזותית, במקרים המתאימים, בשיחת ועידה או בכל אמצעי טכנולוגי אחר, אם ראה שאין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינם של הצדדים.</p>			
<p>2א) בית המשפט רשאי להכריע, במקרים המתאימים, על יסוד החומר שהוגש בכתב (בתקנות אלה – הכרעה על יסוד הכתב), אם מצא שאין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינם של הצדדים ; החליט בית המשפט שהתביעה תוכרע על יסוד הכתב, רשאי הוא לתת צדדים, להשלים טיעון בכתב כפי שיוורה. השלמה כאמור לא תעלה על שני עמודים."</p>			

הוספת תקנה 16א				6.	אחרי תקנה 16 לתקנות העיקריות יבוא :
"מניין הימים		16א	(א) המועד הקובע לתחילת מניין הימים לפרק הזמן שנקבע הוא יום המצאת המסמך כמפורט בתקנות אלה; אם ניתנה החלטה במעמד בעלי הדין, יימנה המועד ממועד הדין.		
			(ב) תקופת פגרה של בית המשפט לא תובא במניין הימים שנקבעו בתקנות אלה או שנקבעו בידי בית המשפט, זולת אם בית המשפט הורה אחרת."		
תיקון התוספת לתקנות העיקריות				7.	בתוספת לתקנות העיקריות -
			(א)	טופס 1 שבתוספת – יימחק.	
			(ב)	טופס 3 שבתוספת – יימחק.	
תחילה				8.	תחילתן של תקנות אלה 30 יום מיום פרסומן.
תחולה				9.	תקנות אלו יחולו על הליכים שנפתחו מיום התחילה ואילך.

דברי הסבר

מטרת התיקון המוצע לתקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין), התשל"ז-1976 (להלן – "התקנות") היא לשפר את השירות שניתן למתדיינים, להפחית את העומס המוטל על בתי המשפט, ולייעל את עבודת בתי המשפט בתיקים המורכבים יותר. התיקון המוצע מבוסס בעיקרו על המלצות צוות שערך עבודת מטה מקיפה ומעמיקה בנוגע להליך התביעה הקטנה.

פתיח התקנות העיקריות – נכון להיום פתיח התקנות העיקריות מפנה לנוסח חוק בתי המשפט, תשי"ז-1957. מוצע לתקן את ההפניה אל נוסחו המעודכן של חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט).

תקנה 1 – תקנה 1 לתקנות העיקריות מפנה להגדרת המונח "תביעה" כפי שהופיע בסעיף 2 לנוסחו הקודם של חוק בתי המשפט. במסגרת התיקון מוצע להפנות לנוסח המעודכן, כפי שהוא מופיע בסעיף 60 לחוק בתי המשפט.

תקנות 3 ו-5 – מוצע לבטל את טופס 1 שבתוספת שקובע את הפרטים שעל התובע לציין במסגרת כתב התביעה

ואת טופס 3 שבתוספת, שקובע את הפרטים שעל הנתבע לציין במסגרת כתב ההגנה, זאת על מנת לפשט את תהליך ההגשה עבור בעלי הדין ולייתר את הדרישה למילוי טפסים ארוכים ומורכבים כתנאי להגשת כתבי הטענות מטעמם.

ביטול הטפסים עולה בקנה אחד עם קידום חדשנות ודיגיטציה בבתי המשפט, כך שתתאפשר הגשת תביעה קטנה בתהליך דיגיטלי אשר ישקף ממילא את הדרישות והתנאים למילוי כתב תביעה וכתב הגנה בהתאם לתקנות, באופן שיקל על בעלי הדין, אשר ככלל אינם מיוצגים וייעל את התהליך עבור כלל המערכת.

במקביל, ועל מנת להקל על בעלי הדין שלא יעשו שימוש במערכת הדיגיטלית, הרשות השופטת תפרסם באתר האינטרנט דפי מידע ותבניות מוצעות לכתבי תביעה והגנה, במטרה להנגיש את דרישות התקנות בעניינם של כתבי הטענות וניהול ההליך בפני בית המשפט.

חלף הטפסים האמורים, מוצע לעגן בתקנות האמורות את הפרטים שבעל דין נדרש לציין במסגרת כתב הטענות, ביניהם, מקום המעשה או המחדל בשלו תובעים, סכום התביעה ונימוקה, תגובת הנתבע לטענות בסוגיות הללו, רשימת המסמכים והעדים שבכוונת בעלי הדין להסתמך עליהם במסגרת ההליך, הפרטים הנדרשים מנתבע שהוא תאגיד ועוד. כן מוצע לקבוע כי בעל הדין יציין במסגרת כתב הטענות אם ישנה מניעה מבחינתו לקיים את הדיון באמצעים טכנולוגיים.

תקנה 13(א)(א) – מוצע לקבוע כי בית המשפט יהיה רשאי לקיים דיון גם בהיוועדות חזותית, בשיחת ועידה או בכל אמצעי טכנולוגי אחר, אם ראה שאין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינם של הצדדים, וזאת בעיקר על מנת לייעל את השירות שניתן לציבור המתדיינים במקרים המתאימים. התדיינות באמצעי טכנולוגי חוסכת את הצורך להגיע לבית המשפט, חוסכת לצדדים ולציבור עלויות, מייעלת את ניצול הזמן של המתדיינים, ומפשטת את ההליך.

תקנה 13(א)(א) – מוצע לקבוע כי בית המשפט רשאי להכריע, במקרים המתאימים, על יסוד החומר שהוגש על ידי הצדדים בכתב. אפשרות דיונית זו תסייע לבית המשפט לתביעות קטנות להכריע בהליך שלפניו באופן שנראה לו צודק ויעיל, מקום בו הוא סבור שאין צורך בקיום דיון בהליך. התיקון עולה בקנה אחד עם תכלית הוראת סעיף 62 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 שלפיה בית משפט לתביעות קטנות אינו קשור בסדרי דין הנהוגים בבית משפט אחר ו"יפעל בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה".

הוספת תקנה 16א – תקנה 179(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי קובעת כי: "תקופת פגרה של בית המשפט לא תובא במניין הימים שנקבעו בתקנות אלה או שנקבעו בידי בית המשפט, זולת אם בית המשפט הורה אחרת". ואולם, בתקנות העיקריות, לא קיימת הוראה המחילה את תקנה 179(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, ולפיכך מניין הימים לא נעצר בתקופות הפגרה, ובעלי הדין מחויבים להגיש כתבי טענות בתקופת הפגרה במסגרת מניין הימים הקבועים בדיון.

אמנם השופט גרוניס (כתוארו אז) בפסק הדין בעניין רע"א 6297/02 גולד נ' גאולת הכרך בע"מ, פ"ד נז(2) (2003) התייחס בהערת אגב להחלת תקנה 529 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 על בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית משפט לתביעות קטנות, בקובעו כי: "לסיום, נחזור ונדגיש כי לא נדרשנו במסגרת הבקשה שבפנינו להחליט בעניין תחולת תקנה 529 על דיון המתנהל בפני בית משפט לתביעות קטנות. כשלעצמי, נוטה אני לדעה שהתקנה אכן חלה. והבהרה נוספת: דברינו ביחס לתחולתן של תקנות סדר הדין האזרחי מוגבלים

ומצומצמים כמובן לעניינים אזרחיים". עם זאת, לצורך הוודאות ומניעת ספקות מוצע להחיל הוראה דומה לזו הקבועה בתקנה 179(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, ולקבוע כי ימי הפגרה אינם במניין הימים, וזאת בין היתר, בשל הצורך בקביעתו של כלל פשוט, אחיד וכללי לרווחת ציבור המתדיינים. יודגש, כי כלל זה לא יפגע בסמכות בית המשפט לקבוע בהחלטה פרטנית כי ימי הפגרה יבואו במניין המועדים.

תחולה – מוצע לקבוע כי תיקון זה יחול על הליכים שיפתחו 30 ימים מיום פרסומן של התקנות האמורות.